

SIRENA SA KAKADUA

Aboridžini iz sidnejskog kraja su ostrvo Kakadu nazivali Vareama. Prva ostrvska plovila pravljeni su od čvrste kore, a neka su verovatno dubljena od ostrvskog rastinja. Crvena šuma na vrhu brda obezbeđivala je hranu i sklonište belom kakaduu još uvek nastanjenom u zalivu sidnejske luke, dok je platforma od peščara oko obale ostrva bila bogata školjkama.¹

1873, Luka Džekson

Moj krevet je trinaesti od ulaza, jedan krevet manje nego što imam godina. Plafon je visoko iznad mene, a soba, mada je velika, oseća se na devojčice. Visoki prozori su zatvoreni, a široka vrata zaključana. Naša soba je pretrpana devojčicama, nezdravim i zdravim devojčicama, a naš miris je sladak i kiseo i jak od naših vapaja i hrkanja i jecaja. Naša tela leže još sanjiva, ili izmlačena, ili puzimo iz kreveta u krevet tražeći svoje majke, sestre, prijatelja kome je potrebna naša nega. Najmlađe plaču najglasnije, jer ovde nema druge majke, osim Gospođe.

Ostrvo na kojem živimo je strmo i iskrčeno, pa iako možemo videti čamce i brodove koji često slobodno dolaze u luku, putuju duž reke i šumovitog kopna koje nas okružuje, mi nismo slobodni da odemo. Mornari i njihove žene mašu šeširima iz svojih plovila zabavljajući se. Vidim njihove sjajne trake. Preko vode u Balmejnu sivosmeđi konj galopira sa svojim jahačem duž kamene staze.

Mi smo siročad i neposlušne devojčice kojima su potrebni prevaspitavanje i nega, a našim vezenim rukotvorinama često nedostaju draž i preciznost. Tako kaže ostrvska Gospođa. Naše su ruke izbodene iglama i istrošene od rada. U naša se stopala ne da gledati. Noću neko stopalo odleprša sa ivice dečjeg kreveta. Stopalo može brzo da se podvuče pod čebe, kad uvidi svoju grešku; da ne može da leti i da nema krila. Kao što Gospođa kaže, mi nismo anđeli.

Daleko ispod odaja u kojima živimo, leži na vodi usidrena jedrilica, a na njoj žive dečaci koje treba prevaspitati i koji obrađuju bašte koje nas hrane, dok su između nas slobodni radnici ostrvskog kamenoloma. Zavezane džukele laju. Svetli i visoki u crvenoj čoji, stražari nas čuvaju i drže podalje zalutale čamce.

Jedanaest kćeri naše Gospođe lepršaju uvek na odstojanju, kao i anđeli, u svojim lepim haljinama. Njihov vez je dobar, a njihovi glasovi, kada pevaju himne, ljupki su za uho. I ljudi u dolini stanu sa radom da slušaju, a jedanaest kćeri su tada kao sirene koje pevaju mornarima, dok su dečaci i devojčice zatočeni njihovih glasova, jer niko od nas ne može da otpliva, ni da pobegne, niti da se nada. Bila bih sirena i otplivala daleko, kad bih mogla.

¹ *The Story of Cockatoo Island*, Sydney Harbour Federation Trust, 2004.

Ovo ostrvo popravnog doma leži na ušću reka koje se spajaju u luci Džekson. Jedna od tih reka teče sve do lepe rezidencije starog guvernera. Preko puta, blizu rezidencije, nalazi se ženska škola za siročad i kažu da je tri sprata visoka. Mi sve želimo da živimo tamo, a ne ovde, vezane za ostrvo.

* * *

„Hvala vam, Gospođo!”, kažem, ponizno saginjem glavu kada pohvali moj vez. Njena kosa je čeličnosiva i izgleda dovoljno jaka da poveže kožu. Šijem laneni stolnjak obrubljen izuvijanim svetloplavim talasima za kuću Biloela. U radionici vlada tajac dok ona hvali moj rad. Mi nismo navikle na laskanje. Nudi mi nov konac i vidim da je bisernobeke boje. Ona misli samo na venčаницe svojih jedanaest kćeri; ozbiljan je posao pronaći muževe za kćerke u ovoj maloj koloniji. Ne razgovaram sa njom o sirenama.

„Ovim koncem ću posuti talase belom penom, Gospođo”, kažem.

* * *

U ovoj zemlji potok se zove „krik”. Potok žubori i teče, ne kriči, kao zli drveni pod koji je upozorio moju drugu Gospođu na kradljivicu u njenoj kući. O, kada bih bila ptica da mogu da odletim. Biloela je ime ovog ostrva, a sada – Kakadu. Bila bih kakadu i odletela. Galebovi klikću i bore se, odlete kad god požele. Belasaju se u letu preko iskopina peščenjaka, belasaju se na nebu iznad duboke luke. Načičkali su se po krstovima katarki dečakog broda „Vernona”. Usta ptica otvore se u obliku slova V kad slete na „Vernon”. Četiri duboka silosa su usečena ovde u ostrvo, a Gospođa nam pretil njima kao kaznom. Poslala bi nas da siđemo dole u silose, ne bismo li se udavile u zrnju, bojim se. Nijedna devojkа još uvek nije naterana da ide tamo, ali među nama i dalje vlada strah. Galebovi zoblju pšenicu prosutu oko rešetki silosa. Tu je i jedan galeb bez noge, ali ipak može da leti. Bila bih bilo koja slobodna životinja osim ove koja sam, Bog da mi oprosti.

Reči za vodu su veoma lepe. Ustava. Politi. Sprati. Tonuti, roniti, gutati, daviti. Ne tonuti u neposlušnost!, kaže upravnik ovog ostrva. Moj dragi otac, Edvard Sorou i drugi zatvorenici živeli su u ovoj sobi sa visokom tavanicom pre nas. Čuvar ih je šibao. Njihovi okovi su se usecali do krvi. Oštar zamah biča i jauk odjekivali su i dalje preko kamena i mirne vode, i činilo se kao da muškarci i moj otac i dalje krvare i jadikuju kraj nas, a da smo mi devojkе tu da vidamo njihove rane. Ili mi se to opet od plača usnulih devojkica pričinjavaju njihovi duhovi? Moj otac je sada u zatvoru Darlingherst, i čujemo da je zatvor pretrpan. Moja jadna majka, En Elizabet Sorou, sahranjena je odavno na balmejskom groblju.

Tragovi krvi zatvorenika su i dalje ovde na kamenju, u pukotinama. Brodograditelji rade na doku Ficroj, daleko ispod nas. Uvek se nađe neka jedrilica kojoj je potrebna popravka jer je luka prepuna slobodnih plovila.

Muškarci dube kamene litice i od krša prave široku i ravnu ivicu ostrva. Počinje da dobija oblik šešira. Blokove nose preko vode za izgradnju polukružnog keja. To je kao da naše mesto ovde na vrhu ostrva postaje nesigurnije kako ga uže tešu. Mogu samo da se nadam da ovo kameno i travnato proširenje na kojem smo primorani da živimo potone u more. Dečaci bez roditelja rade jednostavne poslove, jer oni su veoma mladi i nejakі. Muškarci grade novi mol i divan brod od drveta. Povetarac donosi miris sečenog drveta i to je divno.

Nova dizalica isporučuje belu penu pare i diže duge nosače. Mašine koje mi devojke nikada ne vidimo mogu se čuti iz unutrašnjosti zgrada ispod. Ljudi koji rade sa žitom dolaze i odnose ga na barže. Mi devojke šijemo.

Posmatram vodu i plimu, i videla sam kako ajkule prolaze, njihova peraja tik iznad vode. Ako naiđe ajkula svi potrčimo do zida da je vidimo, jer one nas drže ovde. Nijedna devojčica još nije doplivala do obale. Grupe delfina dolaze veličanstveno slobodne, i kit sa svojom crnom bebom. Njihove bebe su sirenama sigurno najdraži drugari za igru. Majka se prevrće u vodi i bljuje uske fontane morske vode. Ostrvo pada u tišinu, samo psi laju i čujemo njeno frktanje.

Nema previše ajkula u ovoj luci, tako da verujem da sirene mogu da prežive. Verujem da ću u sumrak videti jednu. Njena krljušt će svetlucati bisernoplavo kad sunce bude nisko na horizontu, a oblaci se razvijaju u predivnoj boji. Poznaću je po njenoj treperavoj krljušti, videću da joj kosa nije korov, niti da su joj gole ruke dugorepa meduza. Vrlo tiho, u mojim mislima, učim da pevam poput jedanaest kćeri, tako da kada dođe vreme mogu da pevam sirenama i privučem ih bliže.

Jedna devojka je pronašla parče kosti prsta i stare hrskavice u travi pored zida, pa sinoć nismo dobro spavale. Devojka je rekla: „Hoćemo li pronaći i njegovu lobanju?“, i neobuzdano se kikitala. Ona je jedna od posrnutih devojaka koje opšte sa mornarima i kamenolomcima, i voli da plaši nas mlađe svirepim i lascivnim pričama.

Postoje ljudi, rekla mi je ta ista devojka, kojima je naočigled pena udarala na usta, poludeli od zatočeništva u podzemnim ćelijama pored dvorišta. Kapetan Tanderbolt je postao odmetnik i često su ga držali u ovim prostorijama, jer nije hteo da bude miran i poslušan. To su zla mesta, samice su sad zazidane i zatvorene. Bogataši su veslali iz grada da se klade na borbe zatvorenika golim pesnicama. Možda komadić prsta potiče od tada. Moj otac, koji je sada prebačen u zatvor Darlingherst, ima svih deset prstiju, hvala bogu. Oni od nas koji znaju za odmetnika Tanderbolta veoma se dive njegovoj odvažnosti. On je jedini čovek koji je pobjegao odavde. Plivao je sa ovog ostrva i našao se sa svojom urođeničkom suprugom i konjima. Prvo dete kapetana Tanderbolta je nazvano Marina i moji najdraži ovdašnji prijatelji znaju da me zovu tim imenom.

„Marina... Marina...“, dozivaju, a ja pustim da moje ime napravi petlju na vetru pre nego što im otpeva natrag da ja dolazim.

Uverena sam da je Tanderbolt posmatrao ajkule i veselo pevao sirenama. Jer kako bi drugačije mogao tako dobro da otpliva do daleke obale Birkenhed, kada se njegov prijatelj udavio? Plaža koju osmatramo na drugoj strani je blago nagnuta i prijateljska, ali nije suviše blizu. Tanderbolt je mrtav već tri godine, policija ga je ustrelila, ali bio je slobodan izvesno vreme.

* * *

Gospođa mi daje stolnjak od platna od kojeg je bio i prekrivač, koji je jedna od jedanaest kćerki obrubila.

„Venac od talasa“, zahteva, pružajući mi drveni prsten da ga njime uramim, kao i živopisnu mustru plavih niti.

„Gospođo“, kažem, „želite li sirene u tim talasima?“

Njen pogled je zaprepašćen, ali srećan. „Nisam videla tvoje sirene, devojko!”

„Nisam ni ja Gospođu, ali znam da mogu da ih izvezem. Međutim, biće mi potrebno više boja. I ta bisernobela biće mi ponovo potrebna.”

Vez me okupira na nekoliko nedelja. Moram često da kvasim ruke, jer je ovog leta suviše toplo visoko na ostrvu, a ja ne želim da moj znoj uprlja platno. Kose sirena su kovrdžave, a njihove lokne se uvijaju kao talasi koji svaka od njih jaši. Kada sam dovršila jedno od svojih stvorenja, presavila sam platno i stavila ga u platnenu torbu.

Treba da se održi zabava za koju tkanina mora biti spremna i ne vidim nikakav problem, jer moje igle su dobre i naoštrene. Sirenama se dopada da budu zajedno sašivene.

* * *

Dečak je skočio sa „Vernona” i udavio se. Stariji dečak, a samo sedam godina. Zašto je to učinio? Zar mu se nije dopadalo učenje krojačkog zanata i pravljenje jedrenjaka? Mi smo bile tihe to veče i klečale dugo kraj kreveta, mrmljajući našim izgubljenim majkama i očevima i moleći se Bogu, molimo Te, odvedi dečaka na neko bolje mesto! Mislim da ovo mesto nije zdravo za umove male dece, čije misli znaju da naginju užasu. Brodograditelj je zaronio u vodu za njim, ali Piter je već bio potonuo. Pre ulaska u vodu mora se razmišljati o plivanju. Pre nego što čovek počne da jede mora da se zahvali Bogu na dobroti. Pre nego što progovori mora znati šta je to što želi da kaže. Pre bekstva mora se imati plan, a moj je da sačekam noć kada Gospođa i Upravnik naprave večernju zabavu.

Moj stolnjak i salвете su završeni.

„Gotova sam”, kažem Gospođi, koja je zadovoljna mojim radom.

Uzima ono što nudim, otvarajući tkaninu da bi je videla. Mi devojke čekamo da progovori, ali ona odlazi odnoseći platno sa sobom, bez ijedne reči. Razmišlja o svojoj zabavi i udavanju kćerki.

* * *

Jedanaest kćeri stalno pevaju, pripremajući se za zabavu. Najstarija, Edvina, okuplja nas da nas nauči pesmama. Mi volimo da pevamo, a Edvina peva frazu po frazu i uči nas da ih zapamtimo. Obrazujemo hor, pevaćemo gostima iz bašte, govori nam. Govori o tome šta se peva kod kuće u Engleskoj, a rekla bih da bi želela da ode.

* * *

Dolaze kitovi – „Jato od devet!”, više kći. Veče je zabave. Upravnik i Gospođa se žure od verande ka posetiocima, dole na istočnu obalu, Gospođa kreštavim glasom poziva: „Dođite, dođite!”, a mi neposlušne devojke shvatamo da treba da je sledimo. Skačući i trčeći preko dugog zelenog travnjaka gde smo pevale, pratimo Gospođu i Upravnika. Jedanaest kćeri kreću veselo niz brdo sa uniformisanim mladićima. Zaustavljam se na ivici bašte.

Trpezarija je jarko osvetljena, a sto otmeno postavljen sa čašama i zlatno oivičenim tanjirima i srebrnim escajgom, kašike sijaju celom dužinom. Otišli su na istočnu obalu i kuća je tiha. Kružim polako oko Gospođinog stola. Nisam dodirnula tkaninu već dve nedelje.

Sirene plivaju veselo oko kružnih talasa, a repovi im svetlucaju i trepere. Dobro sam ih izvezla, moj rad je anđeoski, rekla je Gospođa.

Ne mogu jasno da mislim, ali moram da potrčim, požurim i poskočim što brže mogu, dole kroz žbunje i korov do druge obale. Posrćem i ponovo dolazim sebi. Ponirem u tamne i duboke vode, pogleda uprtog u Birkenhed.

Mislila sam da odložim suknju i podsuknju u svoju platnenu torbu i da je vežem oko struka pre nego što zaplivam. Planirala sam da prvo nežno zapevam sirenama, da dozovem njihove blistave, razigrane repove i privučem ih sebi svojim pevanjem. A onda da zaplivam poput delfina, Marina Elizabet Sorou iza sirene u blagom tragu stvorenja.

Reč za ovu vodu je – hladno. Nogu sam ogulila o školjke. Moje ruke grabe u vodi. Otvaram usta da pozovem sirene, ali se pune vodom. Voda mi hvata grlo kao kada posmatram suze druge devojke i osećam njenu tugu. Potonula sam. Znam da će se devojke moliti za mene kao što su to uradile za Pitera.

Potonula sam. Mi iz porodice Sorou sigurno nismo stvoreni za ovaj novi svet.

(S engleskog prevela Ivana Cvijanović)